

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 254/2019
09.05.2019. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Јасминке Станојевић, председника већа, Споменке Зарић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца – противтуженог АА, са пребивалиштем у ..., чији је пуномоћник Драгослав Бјелић адвокат из ..., против тужене – противтужиље ББ из ..., чији је пуномоћник Соња Савкић адвокат из ..., ради уређења начина одржавања личних односа родитеља са дететом и издржавања, по тужби и противтужби, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 бр. 494/18 од 23.07.2018. године, у седници већа одржаној дана 09.05.2019. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 бр. 494/18 од 23.07.2018. године у делу става првог изреке којим је одбијена као неоснована жалба тужиоца и пресуда Другог основног суда у Београду П2 929/13 од 22.12.2017. године, исправљена решењем од 18.04.2018. године, потврђена у првом, другом, петом и осмом ставу изреке, као и у ставу трећем изреке и предмет у укинutom делу враћа другостепеном суду на поновно суђење у укинutom делу.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 494/18 од 23.07.2018. године у делу става првог изреке који се односи на одлуку о привременој мери.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Другог основног суда у Београду П2 број 929/13 од 22.12.2017. године, исправљеном решењем о исправци од 18.04.2018. године, ставом првим изреке, уређен је модел одржавања личних односа малолетног детета ВВ са оцем АА по моделу који је ближе описан овим ставом изреке првостепене пресуде. Ставом другим изреке, делимично је усвојен противтужбени захтев и обавезан је тужилац - противтужени АА да на име доприноса за издржавање малолетне ВВ, плаћа износ од 1.000,00 долара у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан исплате, почев од дана подношења противтужбе, па убудуће, док за то постоје законски услови, и то на начин и у роковима ближе наведеним у ставу другом изреке ове одлуке. Ставом трећим изреке, одбијен је противтужбени захтев у делу разлике између досуђених 1.000,00 долара до тражених 1.500,00 долара. Ставом четвртим изреке, одбијен је основни тужбени захтев тужиоца-противтуженог АА којим је тражио да се малолетно дете повери њему на самостално вршење родитељског права, да се утврди модел виђања између мајке и детета, те да се тужена – противтужилац обавезе да на име издржавања плаћа износ од 30.000,00 динара на текући рачун тужиоца. Ставом петим изреке,

одбијен је евентуални тужбени захтев тужиоца – противтуженог АА, којим је тражио да се малолетно дете повери мајци на самостално вршење родитељског права, да се уреди модел виђања између малолетног детета и оца на начин на који је то ближе описано овим ставом изреке, те да се обавезе да на име доприноса за издржавње свог детета плаћа износ од 17.000,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је предлог тужиоца –противтуженог за одређивање привремене мере којом би се малолетно дете поверило њему на самостално вршење родитељског права, уредио модел виђања, те утврдио износ доприноса на име издржавања који би била у обавези да плаћа мајка у износу од 30.000,00 динара. Ставом седмим изреке, одређена је привремена мера и обавезан је тужилац –противтужени да на име издржавања малолетног детета плаћа износ од 776,00 УСД у динарској противвредности, по средњем курсу НБС на дан исплате, а на начин како је то ближе наведено овим ставом изреке, при чему је овом мером измењена привремена мера Првог основног суда у Београду П2 број 262/10 од 09.11.2010. године. Ставом осмим изреке, одлучено је о трошковима поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 бр. 494/18 од 23.07.2018. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и потврђена је пресуда Другог основног суда у Београду П2 број 929/13 од 22.12.2017. године, а која је исправљена решењем истог суда од 18.04.2018. године. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснована жалба тужиоца и потврђено је решење о исправци Другог основног суда у Београду П2 број 929/13 од 18.04.2018. године. Ставом трећим изреке, одбијени су као неосновани захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац – противтужени је изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, а из чије садржине произлази да пресуду побија у делу у којем није успео у спору, осим у погледу одлуке о основном тужбеном захтеву да се дете повери њему на самостално вршење родитељског права (став четврти изреке првостепене пресуде). Такав његов захтев је, уосталом, већ правноснажно одбијен у ранијем току поступка претходном првостепеном пресудом коју у том погледу није ни побијао жалбом, као што то правилно констатује Апелациони суд у Београду у образложењу побијане одлуке.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11...55/14) Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана, осим у делу у коме није дозвољена.

Према стању у предмету, у ранијем току поступка правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду П2 2622/10 од 09.11.2011. године, брак парничних странака је разведен, а малолетно дете ВВ поверена је туженој – мајци на самостално вршење родитељског права. Према утврђеном чињеничном стању, модел виђања ближе описан ставом првим изреке првостепене одлуке одређен је тако да се водило рачуна првенствено о животним околностима детета, а затим о животним околностима оца, те о томе да конфликтни однос родитеља и недостатак сталности у контактима детета са оцем може довести до стварања осећаја несигурности код детета, због чега је угрожено право детета на правилан раст и развој. Како је и мајка - овде тужена противтужилац сагласна са предложеним моделом, одређен је модел виђања с позивом на одредбе чланова 6. и 61. Породичног закона, као и с позивом на одредбу члана 27. став 1. Конвенције о правима детета. Поред тога, утврђено је да је тужилац – противтужени ..., да је

једно време остваривао месечна примања у износу од око 6.200,00 америчких долара, да би му касније примања била смањена на 4.553,86 америчких долара, а касније и на износ од 3.131,06 америчких долара. Тужилац има издатке које износе око 2.000,00 америчких долара месечно. Са друге стране, од имовине поседује плац у Тужена, заједно са ћерком живи у стану површине 48м², који је купила на кредит са роком отплате од 25 година, при чему месечна рата кредита износи 138,00 евра. Трошкови комуналија износе око 16.500,00 месечно, док порез на стан износи 7.000,00 динара годишње. Запослена је у „ГГ“ и има примања од 120.000,00 динара и нема додатну зараду. Нема другу непокретност ни аутомобил, па је за превоз на месечном нивоу потребно око 100,00 евра на име коришћења такси услуга. Финансијски јој помажу сестра и њен зет. Потребе малолетне ВВ утврђене су у износу од око 600,00 до 700,00 евра, односно 60.000,00 до 70.000,00 динара месечно. Малолетна ВВ иде на балет који кошта 2.300,00 динара, 1.500,00 динара за представе, 2.600,00 динара за обнову костима као и 1.500,00 динара за балетанке. Осим тога, похађа часове енглеског језика које мајка плаћа 3.000,00 динара. За храну јој је потребно 200,00 евра, за гардеробу 150,00 евра, 50,00 евра за хигијену, затим за деље рођендане, биоскопе, позориште потребно је 150,00 евра. Летовање са малолетном ВВ кошта 500,00 евра, а зимовање око 300,00 евра. Што се тиче финансијске помоћи оца, он два пута годишње донесе нешто од гардеробе, док не издваја новац на име издржавања. Имајући све наведено у виду, а полазећи од одредаба чланова 73. и 160. Породичног закона, првостепени суд је допринос за издржавање који је у обавези да плаћа тужилац – противтужени, определио у износу од 1.000,00 долара, што у динарској противвредности износи 94.944,49 динара, што је уз допринос мајке од 41.555,50 динара довољно да би се задовољиле укупне потребе малолетне ВВ које су опредељене на износ од 136.500,00 динара.

Одлучујући о жалбама парничних странака, Апелациони суд у Београду је пресудом Гж2 број 494/18 од 23.07.2018. године потврдио првостепену пресуду, сматрајући да је модел виђања који је наведен у ставу првом изреке првостепене пресуде у складу са околностима конкретног случаја и у свему одмерен према члану 61. став 1. Породичног закона. У погледу доприноса за издржавање, другостепени суд је констатовао да је одлука првостепеног суда и у овом делу правилна, а све с обзиром на утврђене месечне потребе малолетне ВВ у износу од 136.500,00 динара, те с обзиром на утврђене имовинске прилике тужиоца и тужене.

Ревизијом се основано оспорава правилност другостепене пресуде у побијаном делу који се односи на начин одржавања личних односа тужиоца са малолетном ћерком и његов допринос издржавању детета.

Према одредбама чланова 61. и 6. Породичног закона, приликом одређивања модела виђања између родитеља и детета са којим родитељ не живи, првостепени суд мора водити рачуна превасходно о најбољем интересу детета. Када је у питању модел виђања, најбољи интерес детета представља правни стандард који се исцрпљује утврђењем онаквог модела виђања који представља стабилну основу за даљи емоционални и социјални развој малолетног детета. Такав модел виђања мора бити, превасходно, прилагођен потребама и обавезама детета, али и такав да је могуће његово спровођење имајући у виду реалне животне услове парничних странака. Такође, у ситуацији неспорно изузетно нарушених партнерских односа између родитеља, потребно је да модел виђања, односно начин одржавања личних односа између детета и родитеља са којим дете не живи

буде у највећој могућој мери прецизан. Ово из разлога да би у случају несарадње, могао бити принудно извршен, али и како сам модел виђања односно његова недовољно прецизна садржина, не би послужила као разлог за даље продубљење конфликта између родитеља, а што би се несумњиво негативно одразило на оно што представља најбољи интерес детета.

У конкретној ситуацији, Врховни касациони суд сматра да је основан ревизијски навод тужиоца да је другостепени суд пропустио да цени жалбене наводе тужиоца-противтуженог који су се односили на изостанак утврђења могућности за установљење модела виђања и његове реализације за време боравка тужиоца у Републици Србији, а ван зимског и летњег распуста мал. ВВ. Наиме, одређеним моделом виђања, тужиоцу је дата могућност да отац 15 дана летњег распуста, односно 10 дана зимског распуста проводи у континуитету са својим малолетним дететом. Међутим, другостепени суд је пропустио да цени жалбени навод и да испита могућност одржавања контакта малолетног детета и његовог оца у случајевима када отац, ван периода зимског и летњег распуста, борави у Србији. У ситуацији када се предвиђа свакодневни контакт између детета и родитеља у интервалу од 10 до 21 час током летњег распуста, односно свакодневни контакт у интервалу од 10 до 20 часова током зимског распуста, у погледу испитивања могућности да отац са дететом одржава непосредне личне односе и ван ових интервала када дође у Републику Србију, суд и други надлежни органи су морали преузети активну улогу и у том смислу на погодан начин испитати услове за могућност одвијања модела виђања и на овај начин, односно дати јасне разлоге у погледу тога зашто није у најбољем интересу детета да се виђање са оцем дефинише и на овај начин.

Такође, основано се ревизијским наводима указује на то да другостепени суд није ценио жалбени навод тужиоца којим се оспорава могућност за спровођење модела виђања у делу у ком предвиђа контакте путем видео линка. Наиме, није спорно да најбољи интерес детета диктира да се контакти између детета и родитеља одвијају на такав начин који не ремети редовне животне активности детета. Међутим, наведено ни у ком случају не значи да поступање у складу са најбољим интересом детета подразумева и занемаривање свих примедба родитеља којима се указује на ограничења установљена реалним животним условима родитеља, а која ограничења практично онемогућавају реализацију модела виђања на начин како је предложен. Конкретно, у ситуацији када је отац указао на општепознату чињеницу разлике у временској зони између САД и Републике Србије, те на чињеницу да се у интервалима када је одређена комуникација путем видео линка налази на послу (тужилац је ...) те да природа посла често диктира немогућност да оствари контакт са дететом у предложеним интервалима, тада је било потребно испитати и другачије могућности, односно дати разлоге зашто је предложени интервал једини могући.

Како другостепени суд није ценио жалбени навод који се односи на могућност да се модел виђања између тужиоца и његовог малолетног детета одвија непосредно и у ситуацијама када тужилац ван зимског и летњег распуста посети Републику Србију, као и на могућност да интервали за одржавање контакта путем видео линка буду другачије дефинисани, те како у погледу наведеног нису дати јасни разлози у образложењу другостепене одлуке, то се не може, за сада, констатовати да је најбољи интерес малолетног детета задовољен управо овако одређеним моделом виђања.

Висина доприноса за издржавање малолетне ВВ утврђена је у износу од 1.000,00 долара у динарској противвредности. Приликом одлучивања о висини доприноса за издржавање, нижестепени судови су констатовали да допринос треба да буде такав да се детету обезбеди право на животни стандард примерен његовом физичком, менталном, духовном и друштвеном развоју да се приликом одмеравања висине доприноса води рачуна о финансијским могућностима родитеља, те о томе да је детету потребно обезбедити макар онолики стандард колики уживају и његови родитељи. Примена ових императива приликом одлучивања о висини износа за издржавање није спорна ни за Врховни касациони суд. Међутим, другостепени суд није ценио чињеницу да је законска заступница детета, којој је иначе дете поверено на самостално вршење родитељског права и која по природи ствари има непосредан увид у дететове месечне потребе, исте определила на износ од 600-700 евра месечно. У контексту ове процене законске заступнице тужене, а на коју је такође указано жалбеним наводима, било је потребно да другостепени суд исту адекватно цени, те да да јасан разлог за чињенични закључак да редовне месечне потребе малолетне ВВ износе 136.500,00 динара, те да је отац у обавези да доприноси издржавању малолетног детета у износу од 1.000,00 америчких долара, с обзиром да наведени износ превазилази оно што је сама законска заступница, која се редовно стара о малолетном детету, оценила као износ њених редовних месечних потреба.

Пропуштајући да цени и да образложи жалбене наводе којима се оспорава утврђени модел виђања и висина доприноса за издржавање, другостепени суд је учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 396. став 1. ЗПП-а, која представља дозвољен ревизијски разлог из члана 407. став 1. тачка 3. ЗПП, па се укидање другостепене одлуке у овом делу показује нужним.

У поновном поступку, другостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења, па ће изнова ценити жалбене наводе којима се указује на недостатак модела виђања ван периода зимског и летњег распуста, а у време када тужилац борави у Републици Србији, те на погодан начин (уз евентуално заказивање расправе с обзиром на то да се ради о поступку који је нарочито хитан) утврдити да ли је овакав модел виђања у најбољем интересу детета, при чему ће за такав свој закључак дати одговарајуће разлоге. Такође, приликом одређивања доприноса за издржавање, треба имати у виду императив да дете има право на животни стандард примерен његовом физичком, менталном, духовном и друштвеном развоју, као и о способностима и финансијским могућностима родитеља да обезбеде животне услове за развој детета, те да ужива најмање онај ниво животног стандарда колики уживају и његови родитељи, при чему је процена родитеља који врши самостално родитељско право о висини потреба малолетног детета такође од битног утицаја на одлуку о оваквим питањима.

Из изнетих разлога, на основу одредбе члана 415. став 1. ЗПП одлучено је као у првом ставу изреке.

Ревизија изјављена против другостепене пресуде у делу којим је одлучено о жалби тужиоца изјављеној против шестог и седмог става изреке првостепене пресуде (решења о привременој мери) одбачена је као недозовљена применом члана 420. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Јасминка Станојевић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић